

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav české literatury a komparatistiky

Dějiny české literatury a teorie literatury

Autoreferát (teze) disertační práce

Josef Václav Frič (1829–1890): V mé bibliothece

Josef Václav Frič (1829–1890): In meiner Privatbibliothek

Josef Václav Frič (1829–1890): In my library

Petra Hesová

vedoucí práce: PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.

2019

Předkládaná disertační práce navazuje na víceletý výzkum osobních knihoven českých kulturních autorit v rámci projektu NAKI: DF12P01OVV023 – PROVENIO, realizovaného pod záštitou Národního muzea v Praze, oddělení KNM 2. Právě zájem o privátní knihovny a knižní provenience, jejich popis a analýzu provenienčních značek a individuálních zásahů jejich majitelů, v posledních letech podnícený studiemí a podpořený programy, které se zabývají dějinami četby a čtenářské kultury (čtenářskou recepcí i individuálními zvyklostmi s četbou spojenými) na pomezí humanitních disciplín, jako jsou literární věda, historie, lingvistika, teorie kultury, psychologie, sociologie atp., dal podnět k průzkumu a popisu knihovny Josefa Václava Friče (1829–1890), jejíž převážná část se nachází v majetku knihovnických fondů NM. Práce metodologicky vychází z mezinárodních standardů zpracování knižních proveniencí dané Konsorciem evropských vědeckých knihoven (Consortium of European Research Libraries) a výsledků zahraničních projektů zkoumajících knižní provenience (The British Library, Staatsbibliothek zu Berlin, Bibliothèque municipale de Lyon). Materiálově čerpá z dochované Fričovy literární a knihovní pozůstalosti a soustřeďuje se především na ty části knihovnického fondu, které patřily výhradně J. V. Fričovi, tzn. exempláře, s nimiž Frič běžně pracoval, které často četl a studoval a do nichž si vpisoval své poznámky, kritické postřehy, náčrty a varianty vlastních textů, dodatečné korektury, pracovní značky aj. Současně zahrnuje a zohledňuje dochovanou Fričovu sbírku rukopisů a dokumentů archivovaných v Památníku národního písemnictví v Praze.

Jedinečný soubor archivovaných knih, rukopisů a dalších dokumentů J. V. Friče, uložený v KNM a LA PNP, představuje široký a dosud ne uspokojivě utříděný komplex materiálů, dochovaných nejen po spisovatelově smrti, tzn. originální exempláře, které skutečně osobně vlastnil a užíval, ale též značné množství dodatečně získaných rukopisů a tiskovin, od krátkých novinových výstřižků, zpráv a recenzí, přetisků a výňatků z dobových periodik, k zlomkům či opisům až po celé brožury, publikace a knihy, dokumentující jeho život, tvorbu a všeobecný ohlas jeho kulturní, společenské a politické činnosti vůbec. Součástí fondu jsou též položky hmotné povahy, zařazené převážně v Uměleckých sbírkách PNP. Knihovna překvapivě podrobně a komplexně reprezentuje celé období Fričova života: dětství, revoluční rok 1848, vazbu a věznění, emigraci, pobyt v Londýně, Paříži, Berlíně ad., spolkové aktivity, činnost protirakouská, podnikané cesty po světových metropolích, návrat do vlasti a průběh posledních deseti let před smrtí. Zpřístupnění obsahu Fričovy pozůstalosti po 2. sv. válce v PNP (deníky, zápisníky, korespondence) a též dostupnost fondů dalších členů rodiny, příp. přátel a spolupracovníků (rodina Kavalírova, bratři a synové – knihovna Vinohrady; fondy

Skrejšovský, Čelakovský, Havlíček, Neruda, Němcová, Sabina atd.), vedly k zvýšení zájmu badatelů a historiků o Fričovu osobnost a jeho tvorbu, jejich snahu nově osvětlit, zhodnotit, pochopit a zařadit Fričovu činnost a práci do kontextu všeobecně známých českých kulturních osobností. Dělo se tak převážně z hledisek politicko-historických než čistě literárních. Tyto, v 50. a 60. letech 20. století vzniklé sborníkové příspěvky a studie, reflektující především Fričovu politickou činnost a (re)interpretující jeho světonázor, společně s publikovanými třídílnými paměťmi a dokumenty, které sestavil a komentoval Karel Cvejn (*Paměti I–III*, Praha, SNKLHU 1957, 1960, 1963), knihovním soupisem Richarda Khela (*Knihovna Josefa Václava Friče – bibliografický soupis*, 1965) a monografií Václava Žáčka (*Josef Václav Frič*, edice Odkazy pokrokových osobností naší minulosti, Praha, Melantrich 1979) se staly východisky, o něž se stávající výzkum Fričova dochovaného fondu opírá, a zároveň s nimi polemizuje, reviduje jejich poznatky, a zejména se pokouší o jejich aktualizaci a nový pohled na J. V. Friče jako jedné z pozoruhodných osobností české kultury 19. století.

Jako zcela zásadní problém pro komplexní výzkum dochovaných exemplářů Fričovy knihovny se jeví fakt, že původně ucelený a pouze částečně katalogizovaný fričovský archiv byl vědomě rozdělen. Při opakovaného stěhování byl jednak zničen původní katalogizační systém, jednak vyňatá část knih včleněna do Fričovy pozůstalosti, uložené v Památníku národního písemnictví. Část vzácnějších publikací se tedy momentálně nachází v LA PNP, většina ostatních je uložena v depozitáři knihovny NM v Terezíně. V obou případech je navíc kontaminována později přidanými publikacemi a dalším archivním materiálem, který nebyl doposud katalogizován. Během více jak století se na současné podobě dochovaného fričovského archivu podepsaly nejen následky dvou světových válek, dědické spory a nároky, zásahy badatelů a editorů, kteří získali do fondu přístup a nenakládali s ním zrovna dle badatelského řádu, a samozřejmě také doba a způsob uložení, neboť mnohé rukopisné poznámky vybledly, byly smazány otěrem, zničeny plísní, nekvalitní a méně odolné materiály rychle podlehly zkáze, případně byly nešetrně odstraněny dodatečnou převazbou. Malá, avšak ne zanedbatelná část vzácných památek je ztracena pravděpodobně natrvalo – poštovní známky, mince, originální rukopisy (např. originální manuskript Boženy Němcové) apod. Bez scelení fondů obou organizací není možné podat relevantní zprávu o Fričově knihovně, neboť jednotlivé složky byly zcela nelogicky roztrženy a mnohdy i rozděleny v rámci souboru. Po podrobném prostudování obou částí fričovského archivu, který mimo korespondence a památek uložených v Uměleckých sbírkách PNP zahrnuje dílem Fričovu knihovnu a dílem cca 156 kartonů z větší části netříděných dokumentů, rukopisů, výstřižků i dalšího rozptýleného a nekatalogizovaného

písemného či tištěného materiálu, je zjevné, že muzejní sbírka Fričových knih sice neobsahuje vyšší množství exemplářů cenných svou výjimečností či nedostupností, je však ve svém celku informačně i kulturně hodnotnou platformou, dokumentující období 40. až 80. let 19. století, pro proponovaný vědeckovýzkumný projekt. (Výjimku jistě představuje několik unikátních svazků, které ve fondu zůstaly pravděpodobně náhodou, jako je například Fričova komárenská bible s rukopisnými poznámkami, vydání Josefa Flavia z roku 1711, dnes obtížně dostupné ročníky českých i zahraničních periodik, nízkonákladové politické brožury cizí provenience, rukopisy a scrapbooky atd. Vedle exemplářů bez vpisů a značek lze objevit i původní, zatímco jejich duplikáty byly – patrně opět omylem – vřazeny do chráněného fondu Literárního archivu PNP.)

Cílem dizertační práce tedy je analýza dochované, ovšem doposud neuspořádané literární pozůstalosti a osobní knihovny J. V. Friče. Předkládaná disertační práce reviduje a aktualizuje zastaralý soupis Fričovy knihovny, doplněný přepisy glos, poznámek a dalších vpisů, společně s popisem a obrazovým doprovodem nalezených provenienčních jednotek. Teoretická část charakterizuje Fričovu literární pozůstalost především z hlediska literárněhistorického, majitelského a obsahového. Obnovuje tak původní kohezivitu knihovního a rukopisného fondu, reviduje jejich obsah, opravuje nepřesnosti původních, starších i novějších katalogů, seznamů a soupisů, doplňuje, aktualizuje a upřesňuje poznatky novější fričovské odborné literatury, a na tomto základě, s pomocí doposud neznámých či nově objevených dokladů a dokumentů, nalezených ve fričovském literárním fondu i knihovně, reinterpretuje nejen pro širší vědeckou a badatelskou obci, ale i v obecném povědomí dosavadní obraz významného vlasteneckého literáta, kterého chce představit jednak jako široce vzdělanou uměleckou osobnost s evropským rozhledem, jednak jako nebývale aktivního politického, kulturního a spolkového organizátora. Katalog s popisem jednotlivých položek a kompletním přepisem rukopisných vpisků, doplněný obrazovým materiálem vybraných provenienčních jednotek, je odkazy provázán s vlastním obsahem disertační práce. Ta je rozdělena do samostatných kapitol, které se podrobně věnují (I) popisu Fričovy osobní knihovny (fond KNM) a jeho literární pozůstalosti (fond LA PNP), jejich vzniku, obměnám a stávajícímu složení, zejména ve vztahu k Fričovým osobním zápiskům a vzpomínkám, provázaném se sestaveným anotovaným katalogem; (II) jednotlivým význačným svazkům, rukopisům (např. originální manuskript Jaroslava Vrchlického) a unikátním proveniencím, které byly v průběhu heuristiky v exemplářích nalezeny a zdokumentovány (vpisy jiných osob, razítka a kolky, vložené předměty apod.), jejich identifikaci a atribuci a popisu jejich funkce, původu, stáří atp.; (III) Fričově životu s důrazem

na jeho čtenářské i tvůrčí role, tj. charakterizuje Friče jako „spisovatele“ (básníka, dramatika, prozaika, překladatele, redaktora, publicistu, dopisovatele ad.) a „čtenáře, vpisovatele a apografa“ (ten, který knihy píše – ten, který knihy čte – ten, který do knih vpisuje – ten, který si z knih dělá výpisky); způsobu Fričovy práce s knihami, především konkrétním vpisům, které jednak nově osvětlují některé momenty z jeho života (především věznění v Komárně v letech 1851–1854, dobu pobytu v emigraci v 60. a 70. letech, cesty do Ruska a Itálie, období po návratu do vlasti i poslední roky před smrtí), jednak jsou důležitými textologickými podklady pro potenciální budoucí edici Fričova díla (např. verze a varianty básní, náčrty publicistických článků a politických komentářů, poznámky a makulatury atd.), dále též dedikacím a provenienčním značkám. Přiložená Fričova bibliografie jednotlivých básní, povídek, dramát, překladů a článků byla sestavena s oporou několika dochovaných autorských rukopisných náčrtů (poznámky, útržky) a nedokončených konceptů pozdějších pořadatelů jeho literárního odkazu; opět s odkazováním do sestaveného katalogu.

V průběhu vyhledávání a dokumentování provenienčních záznamů v jednotlivých exemplářích Fričovy knihovny zpracování byly objeveny zcela specifické značky a symboly a identifikované jako šifry. Po rozluštění principu jejich kódování, k jehož objasnění bylo mj. nezbytné usouvztažnění s fakty na dochovaných zlomcích Fričových rukopisných poznámek uložených v nezkatalogizované části Fričovy literární pozůstalosti, i nalezení a zcelení rozptýlených rukopisů a brožur, které verifikovaly vyvstálé hypotézy týkající se obsahu, původu a funkce šifer, se podařilo získat přesvědčivé důkazy Fričovy politické činnosti, vztahující se k jeho přípravám tajné protirakouské organizace v 60. letech. Doposud byly známy pouze stanovy spolku, jejichž znění ze dvou originálních rukopisů (na prouzcích papíru a opisu) kolacionoval a vydal Hugo Traub roku 1919, později je zmiňován pouze okrajově v edicích a studiích V. Žáčka, K. Kosátika či nověji S. Broučka. Lze tvrdit, že právě tyto unikátní doklady, které se podařilo objevit v exemplářích Fričovy knihovny, podstatným způsobem upřesňují a modifikují nejen dosavadní Fričův kulturní a politický profil, ale lze je uvést například i do souvislosti s odbojovou činností Fričova syna J. J. Friče za první světové války a nově osvětlit i tuto problematiku. (Naposledy se odbojové činnosti J. J. Friče věnoval Martin Kučera: *Zprávy tajným inkoustem. Kapitola z dějin českého zpravodajství za první světové války 1914–1918*, Praha, Akcent 2003.) Tyto zároveň dokazují podstatnou úlohu výzkumu proveniencí v soukromých knihovnách význačných českých osobností 19. století.

UKÁZKA ZPRACOVÁNÍ KNIŽNÍ JEDNOTKY V KATALOGU

I 51–57

Paměti Jos. Václ. Friče. V Praze 1885–1887. V kommissi J. Malého, knihkupce na Žižkově. Nákladem spisovatelovým. Oddíl první. 361 s. Oddíl druhý. 401 s. Oddíl třetí. 483 s. Oddíl čtvrtý. 520 s.

první, sešitové a čtyřsvazkové vydání Fričových Pamětí, převázané do nepůvodních knižních vazeb s mramorovanými deskami; bez původních ilustrovaných obálek; tyto exempláře sloužily jako pomůcka pro katalogizaci pozůstalosti JVF a fričovského archivu

oddíly II–IV dochovány ve dvou exemplářích (II 55–57 s vpisy manu OZ a BF), oddíl I byl údajně – dle přípisu Olgy Zielecké v jejím katalogizačním soupisu tisků J. V. Friče (uloženo v dosud neutříděném Fričově fondu v LA PNP) – **vložen do hrobu J. V. Friče**

původní signatura: 46bc → ve fričovském archivu původně uloženo 6 souborů Pamětí prvního vydání v různých dodatečných úpravách:

a/ oddíly I–IV vázané ve 2 svazcích s kováním;

b/ oddíly I–IV vázané ve 4 svazcích s tmavohnědými koženými hřbety; později přesunuty do KNM a dnes uloženy v terezínském depozitáři, v druhém lokálním souboru pod pořadovým číslem II 51–54)

c/ oddíly I–IV vázané ve 4 svazcích s tmavohnědými koženými hřbety; z této série měl být vyňat první oddíl a vložen do Fričova hrobu, tzn. ve fondu se nalézají pouze tři svazky, tj. oddíly II–IV; ty byly později přesunuty do KNM a dnes jsou uloženy v terezínském depozitáři, v druhém lokálním souboru pod pořadovým číslem II 55–57)

d/ jeden exemplář oddílu IV, vázaný;

e/ oddíly I–IV vázané ve 4 svazcích s černými hřbety; 2. 4. 1939 tuto sérii zapůjčil z fondu továrník J. J. Frič pro dr. Jaroslava Jeništu a nebyla vrácena;

f/ oddíly I–IV nevázané, původně uložené ve skleněné skříňce společně s rukopisem Pamětí na Fričově psacím stole; později přesunuty do KNM a dnes uloženy v terezínském depozitáři, v prvním lokálním souboru pod pořadovým číslem – viz I 37, I 44–46).

v textu mnoho poznámek, vpisů, podtrhání, značek a odkazů, opravy chybně uvedených faktů, škrty, jazykové korektury a chyby sazby, poznámky o sbírání a komparaci materiálu v rámci katalogizování a pořádání pozůstalosti fričovského archivu (viz např. opakující se vpis v okrajích textu manu OZ: *máme*, je-li v textu zmínka o nějakém památném předmětu, tisku či dokumentu), vpisy v jednotlivých exemplářích pocházejí od různých osob a byly vytvořeny s časovým odstupem (manu JVF, BF a OZ = různé rukopisy, velikost, styl a barva písma) – viz

např. korektury a doplňky, které byly, resp. nebyly převzaty do nového vydání Pamětí (ed. K. Cvejn, SNKLHU Praha 1957 a 1960)

na titulním listě tištěné motto: „Vitam impendere vero!“

na zadních vakátech poznámky a doplňky k Pamětem manu JVF z osmdesátých let (viz datace ve znění předposledního zápisu v exempláři II 51: *dosud 1885*)

viz též I 37, I 44, I 45, I 46, IV 235

51: v textu tužkou, červeně i modře podtrháno s mnohými vpisky, doplňky a opravami v okraji: organizační a katalogizační poznámky, přípisky a odkazy manu BF/OZ: *máme k tomu dopis, máme titulní list, ...*; především červeně a modře, ale i černým perem vepsané jazykové korektury a zpřesňující doplňky či faktické opravy textu manu JVF; značky a symboly (+*X), diagonální škrty především v závěru svazku

na předním vakátu modře výčet a stránkové odkazy: *Slaný 19–33, Anna 196–209, ruž. div. 216–224, Prokop. Řehoř. 225–231.*

na zadních vakátech perem rkp dodatky k Pamětem manu JVF:

Roku 1847 viděl jsem asi v dubnu Rachelku ve Feidře a pochopil sílu české zpěvné tragédie.

také viděl jsem historický kus Dumasův v Porte St. Martin kde tloukli ... hřebíky do špaňh. bot. Slavný Frédéric Lémaître hrát hlavní úlohu.

rovněž viděl nemýlím-li se Deburea, co pierota ve Funambule

Zapomenuto na Fabiána spolužáka mi dosti milého, jenž dosud (1885) v Praze trochu dobrodružným doktorem práv! – ke str. 130.

Kurelac r. 1845 v Praze dával franc. hodiny a starali jsme se mu o byt a výživu. Koketoval s Netynkou Bílkovou.

vložena dvoustránka A4 s poznámkami a výpisky tužkou manu OZ

Roku 1847 vstoupil jsem asi v dubnu Jachetta u Fédera
 a podrobně s touto číselnou zpěvnou tragédií.
 Také vstoupil jsem v dubnu Dumasa u Ponté de Maitin
 kde Konkili truhla na hrozdě du spacite but slonny
Friedrich Le'maitre hna slonny stěm.
 rovněž vstoupil slonny stěm Deburem co primo de Trambla
 Zpomenu na Fabiana spolu že mi dati učiti je z knih } knih 130
Douid (1855) v Brace trochu obnovy právi.
Kmelac r. 1845 v Brace da ve franc. knihy a stare je se mn o byl
a ni ž on ne s Nety kon stěm.

52: v okraji textu vpisy, jazykové korektury, číselné odkazy, ostrými závorkami zatržené pasáže a diagonální škrty (zejména v posledních kapitolách textu) modře, červeně a modrým perem manu jvf (oříznutí svazku při převázání zasáhlo část Fričových poznámek ve vnějších okrajích, viz např. s. 295); OZ tužkou katalogizační a organizační vpisky, poznámky, podtržení a odkazy se značkami jako v exempláři II 51

na zadním vakátu Fričovy rukopisné přídatky dopisované s časovými odstupy, modře a tužkou (různá velikost písma, typ a barva tužky):

Siegfr. Kapper jak se počátkem dubna 1848 ve Vídni přátelsky k nám choval a měl radost z mého ducha husitského. Představil mne i Rankovi a jednomu bankéři a obcoval s Jihoslovany

Ten Hochmann co narazil Hanišovi klobouk jmenoval se Hofmann – † 1885. – s jeho bratrem sešel jsem se 4. list. 1886 je pokladníkem v záložně Vinohradské

k str. 377. To byl Štúr poslancem města Zvoleně na sněmu! (na jedné kongregaci)

Positivně vím (protože si ten Gabler nedá pokoj!) že Gabler jak bylo s ním umluveno, měl mluvit v Sv. Václ. Lázni jménem Čecho-Němců, ale chlap neměl odvahy. vybleptal víc Havlíckovi. a pracoval proti nám ano chtěl repeal od každého kroku zrazovat – jistě i po schuzi až ho jednou Gauč popadl u váhy za nos – a vyvedl ze síně, prujedem na ulici pod podloubí. se vzkazem, aby se jim tam více neukazoval!

53: v textu perem i tužkou, červeně a modře vpisy, podtržení, doplňky i zatržené odstavce v okraji, diagonální škrty, jazykové i faktické korektury manu jvf; vpisy tužkou manu OZ

na zadních vakátech Fričovy rukopisné přídávky dopisované s časovými odstupy – různá velikost písma, typ a barva (modře, tužka, černé pero):

V prvních číslech Slov. Lipy vykládá Arnold postup reakce podrobně a uvádí jmenovitě, že u prostřed maje 1848. rozeslal hr. Lev Thun (který prý prohlásil schuzi s̄ svatov. za nezakon[ou] – Pražané že nejen povolání mluvit a jednat jménem národa – a stavů! – od stavů ani od vlády že nemeli mandat aneb povolení k tomu, pročez na sebe Pražané velkou zodpovědnost uvalili.)

Tajný vzkaz zněl v ten smysl aby představené úřady ostré oko měli na učitele lidu, jemuž politiku veřejně hlásají! aby hlásání taková buď překazili ale tak aby při tom vláda kompromitovaná nebyla (na jev nevychazela) anť nelze ji něco takového zjevně konati; pročez radil těmto představeným aby sobě v každé obci 2 důvěrné muze zvolili, kteří by sto byli těm kterým hlasatelům politiky do řeči vpadnouti a je chytře chytíc, jakožto prostí posluchači v podezření uvaděli, při tom také kdyby ti učitelé (hlasatelé) v proudu řeči meze zákonné překročili, aby to úředn[é] hned k vyšetřování udali. Mimo to prikazal L. T. aby vrchní ~~úřadové~~ úředníci obsah těchto cirkulářů po ztrátou svého úřadu v tajnosti měli! –

Na str. 26. zmíněný nejmenuje se Kraumann nýbrž Ottendorfer přítel Rittigův, s nimž sešel jsem se pak 1859 v Londýně když se byl stal redaktorem proti Čechům zuřivé New-Yorker Staatszeitung.

Nedvídek psal mi, když jsme ho byli ze Záhreba ponejprv do Prahy poslali tolik: / Slávie nečinná – málo oudů v Praze – studentstvo pomalu žádné. Nepomucký, náramný flegmatik. Prošek prý nemuze. převzal prý učitelství v jednom domě. Majznera tu není. Ostatně jsem velmi dopálený neb nejde to pranic dle mé vůle z hurta. Přivedeme-li 15 sebou bude to summa summarum. Proč by nemohlo být veřejně verbováno? pro Horvátku – pak je povedem dle potreby; vzdyt Maďari neprávo mající v aule videnské veřejně vystupují? O, kdyby jsi byl pro tuto záležitost jiného ponavrhl! já se přičiňuji dosti ale tady u těch pár studujících jen dobrá vůle. Měl jsem naděje, ale ted' mne opustily. Nepujdeli to veřejně a nenajdou-li se prostředky k vypravení dobrovolníků odtud', pak marné hledání do Čech. Dobré vůle by zde bylo dosti ale nenechá se tak lehkou v skutek uvést když prostředky schazejí – aneb snad ze je zde ještě taký strach před zdejsím (prazským) tyranem (Vindišgrecem) že se neosmělují veřejně vystoupit?! –

ad 201 / Jak mi bylo od 2 očitých různých svědků kteří Paměti mé čtli napotom sděleno, stáli tam na můstku, když se lid rozcházel 3 páni, šlechtici aneb důstojníci v civilu, z nichž jeden zvolal určitě: „Jetzt kanns losgehen!“

ad 204. / Dle vypravování školního inspektora Madiery, Posečana. sběhlo se jednou asi r. 1845 že ona knežna z blízkého tam Vindišgrécova zámku, chtěla jednou utéci se na Frauenberg by si u Švarcenberků na surovost svého muze zažalovala a však statečný rek bez bázně a hany nadjel jí a zastřeliv jí vlastnoručně zapřaženého koně priměl jí k návratu!

Vepsat sem z angl. Manusk. 1848 4 str. podrobnosti o Eintrachtsfestu v Stromovce

Rozmluva pod oblouky u Koloredů s tajemným polským generálem /Bemem?/

Zaměr před svat. svátky redigovati Slov. Lipu.

Ten co vedl dobrovolníky do Šlesvigu byl Ottendorfer!

Velkov. Constantin co vzkazal Polákům a Rumunům na sjezdu.

54: v textu modře a červeně jazykové korektury, opravy a doplňující fakta manu jvf (oříznutí svazku při převázání zasáhlo část Fričových poznámek ve vnějších okrajích); OZ tužkou katalogizační a organizační vpisky; výjimečně v textu podtrháno či zatrháno v okraji

v exempláři mezi strany 264 a 265 vložen lístek s tužkou psanými poznámkami ke katalogizaci fričovského archivu: *Dopisy A. Ullmanové 264. / Prsten s podobou Jelačice vyměněn s Žižkou 264. / Žiněný prstýnek 264. // Schlüßebuské elegie 259. / Bradáč, Stratimír / Chmela Frič*

pod tištěný seznam oprav na konci svazku červeně dopsány manu JVF další dvě změny se stránkovými odkazy: *464. baron Reinsperk, ne Weißenfels / 470. malými*

na zadním vakátu tužkou ve sloupci výčet rýmujících se slov, rukopis dvou osob – pravděpodobně jazyková hra (*šípy / vtípy / nedovtipy / řípy / zmoklé slípy / di Ty / cípy / lípy / polotondo hnípy / nedochapy / čípy / týpy / střípy*) a vpisy:

když hada potřít chceš na hlavu nejjistější? ale kdeže hlava jeho?

Kdos věrný Čech to s dobrým svědomím

Kdo věrný vlasti syn máš dobré svědomí / ten ale ostr nelekej se šípů

55: druhý oddíl Pamětí, předsádky zdobené florálním vzorem

v textu tužkou dle pravítka podtrháno a v okrajích tužkou vpisky úhledným písmem (rkp manu Fričova dcera Božena), katalogizační vpisky tužkou OZ jako u předešlých exemplářů; zatržení v okraji a podtržení v textu, výjimečně též fialovou tužkou, špičaté závorcky; černým perem a tužkou zatržena jména ve výčtech

na první straně textu v obou okrajích tužkou poznámky manu BF: „třetí osobou zpravení“ → *pod pseudonym Ritter skrytý Honza Palacký.*; „po příteli vzkázati“ → *také Honza Palacký (řekl mi strýc Vojtěch 20. XII. 1904.)*

nad název III. a IV. kapitoly doplněna fialovou tužkou datace: *1847*

na s. 139 fialovou tužkou poznámka v okraji: „v proudu osudných březnových událostí!“ → *1848 předběhl o celý rok napřed*; na s. 244 (omyl v paginaci. tištěno s. 246) ve vnějším okraji: *snad vychloubavé?*; podobně na s. 379 (omyl v paginaci. tištěno s. 381) ve vnějším okraji: *snad je jim příliš vychloubavé?*

56: třetí oddíl Paměti, předsádky zdobeny florálním vzorem

v textu tužkou podtrháno a zatrháno v okraji, tužkou katalogizační poznámky a vpisky v okraji manu OZ a BF (zejména pořádání korespondence), černým perem opravy a věcné doplňky reálií manu JVF, obyčejnou i fialovou tužkou zatrženy významné pasáže a zatrhávána jména ve výčtech

57: čtvrtý oddíl Paměti, předsádky zdobeny florálním vzorem

v textu tužkou podtrháno a zatrháno v okraji (několikrát též fialovou tužkou), tužkou katalogizační poznámky a vpisky v okraji manu OZ a BF (zejména pořádání korespondence), černým perem doplňky reálií manu JVF

na s. 199 a 200 doplněk černým perem: „skutečným prvním tu slabochem byl vlastně jediný X!“ → *Sladkovský*; s dost zarputilým svědkem → *Sladkovský*

PRAMENY, ZDROJE A LITERATURA

I/ materiálové zdroje

fričovská knihovna, uložena v depozitáři Národního muzea v Terezíně II

fričovská pozůstalost, zejména rukopisy a dokumenty, uložena v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze

II/ elektronické databáze vědeckých institucí

Katalogy a databáze Národní knihovny ČR

https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=base-list

Databáze, knihovny, digitalizované archivy a bibliografie Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR

<http://www.ucl.cas.cz/cs/internetove-zdroje>

Souborný katalog knihoven Národního muzea

<https://nmcentral.kpsys.cz/#/>

Fondy a databáze Literárního archivu Památníku národního písemnictví

<http://www.badatelna.eu/pnp-pruvodce>

III/ bibliografické katalogy

Český katalog bibliografický za roky 1890–1915. Praha, nákladem Spolku československých knihkupeckých účetních 1889–1915.

DOUCHA, František; DUNDR, Josef Alexandr; URBÁNEK, František Augustin: *Knihopisný slovník česko-slovenský, aneb seznam kněh, drobných spisův, map a hudebních věcí, vyšlých v jazyku národa česko-slovenského od roku 1774 až do nejnovější doby*. Praha, I. L. Kober 1865.

ESTERMANN, Alfred: *Die deutschen Literatur-Zeitschriften 1815–1850: Bibliographien, Programme, Autoren*. München, K. G. Saur 1991.

ESTERMANN, Alfred: *Die deutschen Literatur-Zeitschriften 1850–1890: Bibliographien, Programme*. München, K. G. Saur 1988–1989.

KLOUČEK, Jaroslav; ŽIŽKA, Leoš Karel: *Catalogue des ouvrages français traduits en tchèque*. Praha, Alliance française 1889.

IV/ literatura k výzkumu osobních knihoven, k excerpci, třídění a popisu provenienčních údajů

A History of Reading. New York, Viking Penguin 1996.

ALLEN, James Smith: *In the Public Eye. A History of Reading in Modern France, 1800–1940*. Princeton, Princeton University Press 1991.

ALTICK, Richard: *The English Common Reader. A Social History of the Mass Reading Public 1800–1900*. Chicago, University of Chicago Press 1957.

AURICH, Frank; KOCOUREK, Jana; KÖHLER, Norman: *Provenienzmerkmale aus dem Bestand der Sächsischen Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden*. Dresden, SLUB Dresden March 2010.

BADER, Bernd: *Mäzene, Künstler, Büchersammler. Exlibris der Universitätsbibliothek Giessen*. Giessen, Universitätsbibliothek Giessen 2007.

BÁEZ, Fernando: *Obecné ničení knih*. Brno, Host 2012.

Besedy o dějinách tisku. Ohlédnutí za českými nakladateli, typografy a tiskaři. Ed. Olga Frídllová. Praha, Národní technické muzeum 1997.

BÖDEKER, Hans-Erich: *Histoires du livre, nouvelles orientations*. Paris, IMEC 1995.

BOHATCOVÁ, Mirjam a kol.: *Česká kniha v proměnách staletí*. Praha, Panorama 1990.

CEJPEK, Jiří a kol.: *Dějiny knihoven a knihovnictví*. Praha, Karolinum 2008.

CEJPEK, Jiří; HLAVÁČEK, Ivan; KNEIDL, Pravoslav: *Dějiny knihoven a knihovnictví v českých zemích a vybrané kapitoly z obecných dějin*. Praha, Karolinum 1996.

CESTELLI, Katia; GONZO, Anna: *Provenienze. Metodologia di rilevamento, descrizione e indicizzazione per il materiale bibliografico*. Trento, Provincia autonoma di Trento 2009.

Colportage et lecture populaire. Imprimés de large circulation en Europe, XVIe-XIXe siècles, sous la direction de Roger Chartier et Hans-Jürgen Lüsebrink, Paris, IMEC Editions et Editions de la Maison des Sciences de l'Homme 1996.

COPPENS, Christian: Provenances: Files & Profiles, in *Wolfenbütteler Notizen zur Buchgeschichte* 2004, S. 61–82.

CURWEN, Tony; JONSSON, Gunilla: Provenance and the Itinerary of the Book: recording provenance data in on-line catalogues, in *CERL Papers VII. Imprints and owners: Recording the cultural geography of Europe*, Budapest. London, Consortium of European Research Libraries 2007.

ČINÁTL, Kamil: Čtenář – produkt osvícenské reformy školství, in *Kuděj. Časopis pro kulturní dějiny*. Dolní Břežany, Scriptorium 2005, č. 1–2, s. 60–72.

Čtenář jako výzva. Výbor z prací kostnické školy recepční estetiky. Ed. Miloš Sedmidubský, Miroslav Červenka, Ivana Vízdalová. Brno, Host 2001.

DADSON, Trevor J.: *Libros, lectores y lecturas*. Madrid, Arcos/Libro S. L. 1998.

DAVIDSON, Cathy N.: *Reading in America*. Baltimore, Johns Hopkins University Press 1989.

DREWS, Peter: Die Rezeption tschechischer Belletristik im deutschen Sprachraum 1770–1850, in *Germanoslavica. Zeitschrift für germano-slawische Studien* 2005, N. 1, S. 1–57.

ECO, Umberto: *Lector in fabula. Role čtenáře aneb interpretační kooperace v narativních textech*. Praha, Academia 2010.

ESCOLAR SOBRINO, Hipólito: *El lector – la lectura – la comunicación*. Madrid, Asociación Nacional de Bibliotecarios, Archiveros y Arqueólogos 1972.

Ex libris... Ex bibliotheca... Knižní sbírky Knihovny Národního muzea a jejich dřívější majitelé. Praha, Národní muzeum 2015.

FINKELSTEIN, David; McCleery, Alistair: *The Book History Reader*. London and New York, Routledge 2002.

FURET, François; OZOUF, Jacques: *Lire et écrire*. Paris, Minuit 1977.

Histoire de la lecture dans le monde occidental. Paris, Editions du Seuil 1997.

Historia de la edición y de la lectura en España 1472–1914. Bajo la dirección de Víctor Infantes, François Lopez, Jean-François Botrel. Madrid, Fundación Germán Sánchez Ruipérez 2003.

CHALOUPKA, Otakar: *Takoví jsme my – čeští čtenáři*. Praha, Adonai 2002.

- CHARTIER, Roger: *Histoires de la lecture. Un bilan des recherches*. Paris, IMEC 1995.
- CHARTIER, Roger: *Les Usages de l'Imprimé (XVe-XIXe siècle)*. Paris, Fayard 1987.
- CHRISTIN, Anne-Marie: *Espaces de la lecture*. Paris, Retz 1988.
- ISER, Wolfgang: Koncepty čtenáře a koncept implicitního čtenáře, in *Aluze* 2004, č. 2–3, s. 135–143.
- ISER, Wolfgang: Proces čtení ve fenomenologickém pohledu, in *Aluze* 2002, č. 2, s. 105–117.
- ISER, Wolfgang: *Der Akt des Lesens. Theorie ästhetischer Wirkung*. München, Fink 1976.
- JACKSON, H. J.: *Marginalia: Readers Writing in Books*. New Haven, Yale University Press 2001.
- JAMMERS, Antonius: *Bibliotheksstempel. Besitzvermerke von Bibliotheken in der Bundesrepublik Deutschland*. Wiesbaden, Reichert 1998.
- JAUSS, Hans Robert: *Literaturgeschichte als Provokation*. Frankfurt am Main, Suhrkamp Verlag 1979.
- Jazyk a řeč knihy: k výzkumu zámeckých, měšťanských a církevních knihoven*. Ed. Jitka Radimská. České Budějovice, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích 2009.
- Jihoslovenské literatury v českém prostředí*. Eds. Ivo Pospíšil a Miloš Zelenka. Brno, Masarykova univerzita 1999.
- K výzkumu zámeckých, měšťanských a církevních knihoven. Čtenář a jeho knihovna*. Ed. Jitka Radimská. České Budějovice, Jihočeská univerzita 2003.
- K výzkumu zámeckých, měšťanských a církevních knihoven. Jazyk a řeč knihy*. Ed. Jitka Radimská. České Budějovice, Jihočeská univerzita 2009.
- KHEL, Richard: K podílu knih na utváření života a díla Františka Palackého (1798–1823), in *Časopis Národního muzea v Praze*, řada c – literární historie 2005, č. 1–2, s. 57–89.
- KHEL, Richard: *Na papíře napsáno a vytištěno*. Praha, Naše vojsko 2008.
- KHEL, Richard: *Papír všude a se vším*. Praha, Mladá fronta 2007.
- KHEL, Richard: *Poselství papíru*. Praha, Karolinum 1999.

KHEL, Richard; JAKŠOVÁ, Jana: *Knihovna Josefa Václava Friče: bibliografický soupis*. Praha, Národní muzeum 1965.

Knihovna Národního musea. Praha, Národní muzeum 1953.

Komu asi patřila? Knihy a jejich lidé – sběratelé i nepřátelé. Praha, Národní muzeum 2015.

KUBÍNOVÁ, Marie: *Text v pohybu četby. Úvahy o významové a komunikační povaze literárního díla*. Praha, Academia 2009.

Les seigneurs du livre. Les grands collectionneurs du XIXème siècle à la Bibliothèque royale de Belgique. Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique 2008.

LESŇÁK, Rudolf: *Literárne dielo a čitateľ*. Bratislava, Slovenský spisovateľ 1982.

Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce. Praha, Academia 1985–2008.

LIBA, Peter: *Čitateľ a literárny proces*. Bratislava, Tatran 1987.

Libraries within the library: the origins of the British Library's printed collections. London, British Library 2009.

LIFKA, Bohumír: *Exlibris a supralibros v českých korunních zemích v letech 1000 až 1900*. Praha, Spolek sběratelů a přátel exlibris 1982.

LITTAU, Karin: *Theories of reading. Books, bodies and bibliomania*. Cambridge, Polity Press 2006.

MANGUEL, Alberto: *Dějiny čtení*. Druhé vydání, Brno, Host 2012.

MANGUEL, Alberto: *Knihovna v noci*. Brno, Host 2009.

MYERS, Robin; HARRIS, Michael; MANDELBROTE, Giles: *Owners, annotators and the signs of reading*. London, British Library 2005.

NOVOTNÝ, Miloslav: *Knihovna Národního musea (1818–1948)*. Praha, Národní muzeum 1949.

PEARSON, David: *Provenance Research in Book History. A Handbook*. New Castle, The British Library Studies in the History of the Book 1998.

PEARSON, David: *Books as history. The importance of books beyond their texts*. London, British Library; New Castle, Oak Knoll Press 2008.

POKORNÝ, Jiří: Vytváření čtenářských zájmů, in *Studie k sociálním dějinám 19. století*, Opava, Slezský ústav Slezského zemského muzea v Opavě 1997, s. 105–115.

Provenance evidence: thesaurus for use in rare book and special collections cataloguing. Prepared by the Standards Committee of the Rare Books and Manuscripts Section. Chicago, Association of College and Research Libraries 1988.

Průvodce po fondech a sbírkách Archivu Národního muzea. Praha, Národní muzeum 1998.

Průvodce po fondech literárního archívu PNP. Praha, Památník národního písemnictví 1993.

Rezeptionsästhetik. Theorie und Praxis. Hrsg. Rainer Warning. München, Fink 1994.

RYANTOVÁ, Marie: Čtenář, in *Člověk českého raného novověku*, Praha, Argo 2007, s. 398–432.

SHAW, David J.: *Books and their owners: provenance information and the European cultural heritage papers presented on 12 November 2004 at the CERL conference hosted by the National Library of Scotland, Edinburgh*. London, Consortium of European Research Libraries 2005.

ŠIMEČEK, Zdeněk: Půjčovny knih a čtenářské společnosti v Českých zemích a jejich působení do roku 1848, in *Československý časopis historický* 1981, č. 1, s. 63–88.

ŠIMEČEK, Zdeněk; TRÁVNÍČEK, Jiří: *Knihy kupovati... Dějiny knižního trhu v českých zemích*. Praha, Academia 2014.

ŠÍROVÁ, Marie: *Soupis knihovných fondů KNM*. Interní soupis – rukopis.

ŠLECHTA, F.: *Knihovna V. Náprstka. I. Knihy české. – Bohemica*. Praha, J. Kolář 1872.

TENČÍK, František: *Četba mládeže v počátcích obrození*. Praha, Státní nakladatelství dětské knihy 1962.

TUREČEK, Dalibor: Rezeptionshorizonte der tschechischen Literatur in den Jahren 1800–1850, in *Brücken. Germanistisches Jahrbuch Tschechien-Slowakei* 2003, s. 9–18.

VENCL, Slavomil: *České exlibris. Historie a současnost*. Praha, Sdružení českých umělců grafiků Hollar 2000.

„*Vita morsque et librorum historia*.“ *K výzkumu zámeckých, měšťanských a církevních knihoven*. Ed. Jitka Radimská. České Budějovice, Jihočeská univerzita 2006.

VOIT, Petr: *Encyklopedie knihy I–II. Starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století: papír, písmo a písmolijectví, knihtisk a jiné grafické techniky, tiskaři, nakladatelé, knihkupci, ilustrátoři a kartografové, literární typologie, textové a výtvarné prvky knihy, knižní vazba, knižní obchod*. Druhé vydání, Praha, Libri 2008.

VOLF, Josef: *O starých českých sběratelích knih*. Praha, Spolek českých bibliofilů 1937.

VOPRAVIL, Jaroslav Stanislav: *Slovník pseudonymů v české a slovenské literatuře (anagramů, kryptonymů, značek, jmen původních, přijatých, dvojitých, polatinštělých atd.)*. Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1973.

VRCHOTKA, Jaroslav: *Dějiny Knihovny Národního muzea v Praze (1818–1892)*. Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1967.

WITTMANN, Reinhard: *Buchmarkt und Lektüre im 18. und 19. Jahrhundert*. Tübingen, M. Niemeyer 1982.

Wolfenbütteler Notizen zur Buchgeschichte 2004, Heft 1–2:

- Armin Schlechter, Thomas Stäcker: Auf den Spuren der Bücher – Provenienzforschung und ihre Probleme.
- Jürgen Weber: Thesaurus der Provenienzbegriffe. Konzeption und Anwendung.
- Johannes Moetsch: Das Provenienzprinzip im Archiv.
- Jutta Bendt: Provenienzen und Profile. Aspekte bestands- und exemplarspezifischer Erschließung im Deutschen Literaturarchiv.
- Armin Schlechter: Jüngere pfalzgräfliche Bestände aus den Neuburger, Düsseldorfer und Mannheimer Hofbibliotheken in Heidelberg.

V/ literatura k osobě a tvorbě JVF

a/ monografie

BASS, Eduard: *Čtení o roce osmačtyřicátém*. Druhé, doplněné a opravené vydání, Praha, F. Borový 1948.

BROUČEK, Stanislav: *K druhému břehu. Češi v prostředí francouzské společnosti 1862–1918*. Praha, Etnologický ústav Akademie věd ČR 2007.

BROUČEK, Stanislav: *Kandidáti další existence. Z osudů české novodobé emigrace*. Praha, F&J Mediaservis a Etnologický ústav Akademie věd ČR 2004.

BUMBOVÁ, Šárka: *Vyprávění o rodu Fričů*. Ondřejov, Astronomický ústav Akademie věd ČR 1999.

ČECHURA, Jaroslav a kol.: *Historie českých spiknutí*. Praha, Akropolis 2000.

Čeští radikální demokraté o literatuře. Výbor ze statí K. Sabiny, J. V. Friče, V. Vávry Haštalského, J. Knedlhane Liblínského, J. E. Sojky a E. Vávry. Ed. Růžena Grebeníčková. Praha, Československý spisovatel 1954.

Čeští radikální demokraté. Výbor politických statí. Ed. Karel Kosík. Praha, Státní nakladatelství politické literatury 1953.

DÖRFLOVÁ, Yveta; DYKOVÁ, Věra: *Kam se v Praze chodilo za múzami. Literární salony, kavárny, hospody a stolní společnosti*. Praha, Vyšehrad 2009.

DOUBEK, Vratislav: *Česká politika a (východní) vystěhovalectví 1848–1922*. Praha, Akropolis 2012.

DOUBEK, Vratislav: *Česká politika a Rusko (1848–1914)*. Praha, Academia 2004.

FRIČ, Josef Václav: *Paměti I–III*. Ed. Karel Cvejn. Praha, Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění 1957, 1960, 1963.

FRIČ, Josef Václav: *Spisy I. Politické články z let 1847–1864*. Eds. Otto Šimáček a Božena Šimáčková. Praha, Státní nakladatelství politické literatury 1956.

FRIČ, Josef: *Jak se kluk-dědeček flákal po Francii*. Praha, Michal Jůza & Eva Jůzová 1995.

Fričova čítanka. Výbor ze spisů J. V. Friče. Ed. Ferdinand Strejček. Praha, Uher 1924.

Hrdinové a věštcí českého národa. Eds. Rudolf Holinka, Jan Čerovský a František Marek. Přerov, Společenské podniky 1948.

J. V. Frič, básník a revolucionář. Výbor z díla. Eds. Karel Kosík a Růžena Grebeníčková. Praha, Mladá fronta 1953.

J. V. Frič a demokratické proudy v české politice a kultuře: sborník statí. Praha: ČSAV, 1956.

- Karel Kosík: Josef Václav Frič – český buržoasní revolucionář
- Květoslava Boudová: Úloha J. V. Friče v revolučním studentském hnutí roku 1848–1849
- Jan Kaliba: Pokusy J. V. Friče o vydávání časopisů v době bachovské reakce 1854–1858
- Josef Zúmr: Čeští radikální demokrati a A. I. Gercen
- Jiří Benda: Kulturní a politická činnost J. V. Friče v době jeho emigrace ve Francii v letech 1860–1867

- Václav Žáček: Problémy slovanské vzájemnosti v české veřejnosti v šedesátých letech 19. století a účast J. V. Friče na jejich řešení
- Jiří Beran: K politické činnosti J. V. Friče v osmdesátých letech
- Božena Wirthová: Básnické dílo J. V. Friče
- Růžena Grebeníčková: K literárním názorům mladého J. V. Friče
- Eva Hermanová: J. V. Frič a N. K. Někrasov
- Věra Bubeníčková: J. V. Frič a jeho vztahy k Jaroslavu Čermákovi a Soběslavu Pinkasovi

J. V. Frič v dopisech a denících. Ed. Karel Cvejn. Praha, Československý spisovatel 1955.

JANÁČKOVÁ, Jaroslava: *Božena Němcová: příběhy – situace – obrazy.* Praha, Academia 2007.

JEREMEJEVA, Galina Ivanovna: *Češskij radikal'nyj demokrat Jozef Vaclav Frič: iz istorii obščestvenno-političeskoj bor'by v Čechii v 40–60-je gody XIX v.* Moskva, Nauka 1984.

JUNGMANN, Josef: *Zápisky.* Ed. Radek Lunga. Praha, Budka 1998.

KOSATÍK, Pavel: *Čeští demokraté. 50 nejvýznamnějších osobností veřejného života.* Praha, Mladá fronta 2010.

KOSÍK, Karel: *Česká radikální demokracie. Příspěvek k dějinám názorových sporů v české společnosti 19. století.* Praha, Státní nakladatelství politické literatury 1958.

KUČERA, Martin: *Zprávy tajným inkoustem. Kapitola z dějin českého zpravodajství za první světové války (1914–1918).* Praha, Masarykův ústav Akademie věd ČR 2003.

LENDEROVÁ, Milena; JIRÁNEK, Tomáš; MACKOVÁ, Marie: *Z dějin české každodennosti. Život v 19. století.* Druhé, doplněné vydání. Praha, Karolinum 2017.

Naši předchůdci. Ed. Karel Cvejn. Praha, Melantrich 1953.

Povídka, román a periodický tisk v 19. a 20. století. Sborník příspěvků ze symposia pořádaného oddělením pro výzkum literární kultury ÚČL AV ČR v Praze 13.–14. října 2004. Praha, Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR 2005.

Prátelský kruh Boženy Němcové. Praha, J. Otto 1946.

SECKÁ, Milena: *Vojta Náprstek – vlastenec, sběratel, mecenáš.* Praha, Vyšehrad 2011.

SZYJKOWSKI, Marian: *Polski romantyzm w czeskim życiu duchowym.* Poznań, Instytut Zachodni 1947.

ŠESTÁK, Miroslav: *Revoluční spolupráce E. Kvaternika s J.V. Fričem v letech 1863–1864: z dějin česko-chorvatských vztahů v období radikálního buržoazně nacionálního hnutí*. Praha, Nakladatelství Československé akademie věd 1965.

ŠTÚR, L'udovít: *Dielo* I–II. Ed. Jozef Ambruš. Bratislava, Tatran 1986.

TAMBORRA, Angelo: *Josef Václav Frič e l'Italia*. Roma, Istituto per la storia del Risorgimento italiano 1993.

URBAN, Otto: *Česká společnost 1848–1918*. Praha, Svoboda 1982.

ZIELECKÁ, Olga: *Rodokmen Josefa Václava Friče (1829–1890) a Anny rodem Kavalírové (1825–1893)*. Praha, Časopis Společnosti přátel starožitností československých 1938.

ZIELECKÁ, Olga: *Památce Josefa Václava Friče a jeho choti Anny rodem Kavalírové (Sázavské)*. Praha, Státní tiskárna 1937–1938.

ŽÁČEK, Václav: *Josef Václav Frič*. Praha, Melantrich 1979.

b/ studie a články

BAŤHA, František: Literární archiv Umělecké besedy, in *Sborník Národního muzea v Praze* 1963, řada c – literární historie, č. 5, s. 251–268.

BROUČEK, Stanislav: Josef Václav Frič – předobraz osudu českého emigranta, in *Český lid* 1999, č. 2, s. 97–112.

DOUBEK, Vratislav: Josef Václav Frič. Základy politického exilu, in *Vzkazy domů. Příběhy Čechů, kteří odešli do zahraničí (emigrace a exil 1848–1989)*, ed. Lucie Wittlichová, Praha, Labyrint 2012, s. 28–37.

FISCHER, Jan O.: Béranger, J. V. Frič a Gorkij, in *Literární měsíčník* 1981, č. 1, s. 96–99.

FUČÍK, Julius: Tři dny v kalendáři, odd. 3, in *Čtení o českých umělcích a buditelích*. Praha, Státní nakladatelství dětské knihy 1960, s. 34–35.

HESOVÁ, Petra: Fričova pařížská léta tučná i hubená, in *Sborník Národního muzea v Praze* 2016, řada C – literární historie, č. 61, s. 63–72.

HESOVÁ, Petra: Osobní knihovna Josefa Václava Friče – poznámky na okraj, in *Sborník Národního muzea v Praze* 2013, řada C – literární historie, č. 57, s. 66–70.

HORÁK, Jiří: Fričova „Pravdivá píseň o tom, jak čert babu vzal“, in *Český lid* 1955, č. 42, s. 120–122.

CHARYPAR, Michal: Amnestovaní velezrádci. Spisovatelské podniky J. V. Friče a Karla Sabiny v letech 1854–1861, in kol. autorů: *V obecném zájmu. Cenzura a sociální regulace literatury v moderní české kultuře 1749–2014*, sv. I, Praha, Academia a Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR 2015, s. 435–448.

KAZBUNDA, Karel: *Pout' Čechů do Moskvy 1867 a rakouská diplomacie*. Praha, Orbis 1924.

KHEL, Richard: Josef Václav Frič, in *Čtenář* 1969, č. 8, s. 270–271.

KLOSOVÁ, Ljuba: J. V. Frič a české divadlo, in *Divadlo* 1954, s. 853–857.

KOSÍK, Karel; GREBENÍČKOVÁ, Růžena: J. V. Frič a ruští revoluční demokraté, in *Praha–Moskva* 1953, č. 10, s. 73–86.

KRULIŠOVÁ, Jarmila; PATEJDLOVÁ JANÍČKOVÁ, Jaroslava: Korespondence Josefa V. Friče s Františkem Novákem, in *Sborník Národního muzea v Praze* 1962, řada C – literární historie, sv. VII, č. 1, s. 1–50.

LOUŽIL, Jaromír: Dva dopisy Karla Sabiny Josefu Václavu Fričovi, in *Česká literatura* 1962, č. 1, s. 100–105.

NOVOTNÝ, Miloslav: Archiv básníka, revolucionáře a emigranta J. V. Friče, in *Literární noviny* 1946, č. 5–6, s. 73–75.

PAŘÍZKOVÁ, Kateřina: Frič Museum in Lázně Bělohrad, in *Sborník Národního muzea v Praze* 2013, řada B – přírodní vědy, č. 3–4, s. 113–123.

POHORSKÝ, Miloš: Vývoj Fričovy politické poesie, in *Česká literatura* 1954, č. 1, s. 41–57.

REILING, Henri: Václav Frič (1839–1916) and his influence on collecting natural history, in *Journal of the History of Collections* 2005, vol. 17, no. 1, s. 23–43.

SIVEK, Alois: K stykům J. V. Friče s polskou emigrací pařížskou, in *Slezský sborník* 1953, s. 517–525.

STREJČEK, Ferdinand: Radikál Frič, in *Naši bojovníci pérem*, Praha, Topičova edice 1948, s. 129–142.

STREJČEK, Ferdinand: Spor lásek Jos. V. Friče, in *Lásky a milenky našich básníků: literární historky*. Praha, F. Topič, 1928, s. 62–73.

ŠESTÁK, Miroslav: Revoluční varianta řešení chorvatské a české otázky, in *Sborník historický* 1972, s. 189–219.

URBAN, Zdeněk: Neznámý J. V. Frič, in *Tvorba* 11. 9. 1974, č. 37, s. 8–9.

VÁCLAVEK, Bedřich: 110 let od narození J. V. Friče, in *Literární studie a podobizny*, Praha, Československý spisovatel 1962, s. 161–163.

VLČEK, Jaroslav: Obrodné slovesné snahy doby Fričovy (Josef Václav Frič – Lada Nióla – Obzor 1855 – Fričovo dílo životní), in *Několik kapitolek z dějin naší slovesnosti*, Praha, Bursík & Kohout 1912, s. 74–131.

ZILYNSKYJ, Bohdan: Josef Václav Frič, král Vašek a Zuzana, in *Marginalia Historica* 1999, č. 3, s. 125–136.

ŽÁČEK, Václav: České diskuze o moskevské pouti Slovanů, in *Příspěvky k dějinám česko-ruských kulturních styků* 2, Praha, Svět sovětů 1969, s. 134–178.

ŽÁČEK, Václav: Česko-polská revoluční spolupráce v šedesátých letech 19. století, in *Česko-polský sborník vědeckých prací* I, ed. Milan Kudělka, Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1955, s. 430–503.

ŽÁČEK, Václav: Češi a Poláci v době lednového povstání polského r. 1863, in *Československý časopis historický* 1963, č. 6, s. 717–741.

ŽÁČEK, Václav: Josef V. Frič v Záhřebu, in *Sborník Národního muzea v Praze* 1971, řada C – literární historie, sv. XVI, č. 1, s. 21–71.

ŽÁČEK, Václav: Radikální a revoluční demokraté „mladé“ polské emigrace let šedesátých a soudobé radikální tendence české politiky, in *Sborník Národního muzea v Praze* 1963, řada c – literární historie, č. 4, s. 186–220.

ŽÁČEK, Václav: Zájem polské emigrace o husitství (šedesátá léta 19. století), in *Slovanské historické studie* 1961, č. 4, s. 323–344.

PUBLIKAČNÍ, REDAKČNÍ A PEDAGOGICKÁ ČINNOST

edice, komentáře

Václav Kliment Klicpera: *Divadelní hry*. Praha: Host, 2018. Edice Česká knižnice, sv. 97, s. 512. ISBN 978-80-88183-12-9. Ediční příprava šesti Klicperových veseloher, Žižkův meč, Divotvorný klobouk, Rohovín Čtverrohý, Veselohra na mostě, dvojjazyčně Der Traum – Sen, Každý něco pro vlast! Spolupráce na německé edici (transkripce rukopisu, ediční a redakční práce, spolupráce na překladu německého znění, různočtení, ediční a jazyková poznámka) + o literárněhistorický komentář rozšířená ediční zpráva, různočtení s. 434–480; vysvětlivky s. 481–502.

Karel Sabina: *Novely*. 1. vydání. Praha: Host, 2017. Edice Česká knižnice, sv. 92, s. 440. ISBN 978-80-7491-982-4. Ediční příprava tří Sabinových novel, Ervín, Vesničané a Oživené hroby, s přílohou Hroby živoucích; ediční zpráva, různočtení, komentovaný soupis vydání a vysvětlivky s. 352–431; komentář s. 321–351.

Šebestián Hněvkovský. Zlomky o českém básnictví, zvláště pak o prozódii, v šesti listech. In Hesová Petra, Kolár Robert a Říha Jakub. *Prozodické spisy raného obrození. / Prosodic writings of the early nation revival*. 1. vydání. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014, Edice Varia, sv. 34, s. 260. ISBN 978-80-7308-552-0. Ediční příprava spisu Š. Hněvkovského Zlomky o českém básnictví, s. 114–165; komentář a ediční zpracování, s. 218–225.

→ recenze: Sgallová, Květa: *Záslužná edice*. In Česká literatura, roč. 64, č. 2, květen 2016, s. 316–318.

Karel Sabina. *Osudná kniha. Tři prózy z doby reformace*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2013. Edice Varia, sv. 19, s. 384. ISBN 978-80-7308-487-5. Ediční příprava textu, ediční zpráva, vysvětlivky, komentář *Sabinovo vypravěčství a jeho zdroje*, s. 345–350.

→ recenze: Charypar, Michal: *Objevná edice české prózy 19. století*. In Česká literatura, roč. 63, č. 5, listopad 2015, s. 774–777.

→ recenze: Malá, Lucie: *O tři kroky blíže k Sabinovi*. In Půlnoční expres 2014, č. 8, s. 27–28. ISSN 2336-1166.

Karel Sabina. Čech. In Hesová Petra, Říha Jakub a Vaněk Václav. *Staré a nové světy. Tři české romantické novely*. 1. vydání. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2011, s. 114–236. ISBN 978-80-87053-67-6. Ediční příprava novely K. Sabinovy z dochovaného autografu, literárněhistorický komentář „Odkud přicházíme?“ – Sabinova novela Čech, slovníček, korektury.

→ recenze: Šidák, Pavel: *Mýty o Češích: Tři povídky z období romantismu*. In A2, roč. 8, č. 10, 9. 5. 2012, s. 7.

→ recenze: Tureček, Dalibor: *Romantika na pokračování*. In Tvar, roč. 23, č. 10, 10. 5. 2012, s. 20.

Mrtví tanečníci. Antologie české romantické prózy. 1. vydání. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2010. ISBN 978-80-87053-45-4. Redakce knihy s V. Vaňkem a J. Říhou. Autorská hesla, korektury a ediční příprava textu.

Rozkošný hrob. Antologie české romantické poezie. 1. vydání. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2009. ISBN 978-80-87053-35-5. Redakce knihy s V. Vaňkem, J. Bachtíkem, L. Peisertovou a J. Říhou. Autorská hesla a ediční příprava textu.

studie, články, recenze

Princip opakování: kompozice, repetice a rekurze. / Das Prinzip der Wiederholung: Komposition, Repetition und Rekurs. In *Tváre (ne)reality v literatuře*. Mezinárodní doktorandský nekonferenční zborník vědeckých študií. L. Gábor, G. Rožai (eds.), Banská Bystrica: Filozofická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2016, s. 6–15, ISBN 978-80-557-1131-7.

Fričova pařížská léta tučná i hubená. In *Sborník Národního muzea v Praze*, řada C – Literární historie, roč. 61, 2016, č. 1–2, s. 63–72. ISSN 0036-5351. Osobnosti česko-francouzské kulturní mediace kolem Hanuše Jelínka (1878–1944).

Hesová Petra, Vaněk Václav. Utopie lásky, průmyslu a poznání. Ideály české společnosti uprostřed 19. století. In *Vektory kulturního vývoje: Identity, utopie, hrdinové*. Petr A. Bílek, Martin Procházka, Jan Wiendl (eds.). 1. vydání. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2016, 51. sv. řady Varia, s. 89–102. ISBN 978-80-7308-681-7.

Frič, Josef Václav. In *Ex libris... Ex bibliotheca... Knižní sbírky Knihovny Národního muzea a jejich dřívější majitelé*. 1. vydání. Praha: Národní muzeum, 2015, s. 131–132. ISBN 978-80-7036-468-0. Autorské heslo.

Hesová Petra, Vaněk Václav. Utopie lásky, průmyslu a poznání. Ideály české společnosti uprostřed 19. století. In *Utopie/dystopie: Podoby – proměny – hranice*. 1. vydání. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2015, s. 25–38. ISBN 978-80-7308-579-7.

Rozpaky editorské čili První moderní edice zapomenutého románu Karla Sabiny. / Editorial Embarrassment: On the First Modern Edition of Karel Sabina's Forgotten Novel. In *Slovo a smysl*, 2014, roč. 11, č. 22, s. 149–154. ISSN 1214-7915. Recenze edice Sabinova románu Král Ferdinand V. Dobrotivý a jeho doba (Academia, Praha 2013).

Osobní knihovna Josefa Václava Friče. Poznámky na okraj. In *Sborník Národního muzea v Praze*, řada C – Literární historie, roč. 58, 2013, č. 3–4, s. 66–70. ISSN 0036-5351. Metodika výzkumu knižních proveniencí z pohledu literární historie.

Textologické studie Alexandra Sticha. / Textological Study of Alexander Stich. In *Slovo a smysl*, 2013, roč. 10, č. 19, s. 135–138. ISSN 1214-7915. Recenze souborného vydání prací Alexandra Sticha Sabina – Němcová – Havlíček a jiné textologické studie.

Pod vlivem úplňku. In *Tělo, smysly, emoce v literatuře*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2012, s. 69–79. ISBN 978-80-7308-443-1.

Michal Charypar epigon a tvůrce. / Michal Charypar; the Epigon and Author. In *Slovo a smysl*, 2011, roč. 8, č. 16, s. 161–177. ISSN 1214-7915. Recenze monografie Michala Charypara Karel Sabina – „epigon“ a tvůrce.

Herloš! In *Souvislosti. Revue pro literaturu a kulturu*, 2010, roč. 21, č. 1, s. 254–258. ISSN 0862-6928. Recenze knihy Zuzany Urvákové Dvojlomná zrcadlení: Dílo Karla Herloše-Herloßohna v českém literárním kontextu.

školení a semináře

6. 6. 2018 účast na workshopu **Dílna učitelské praxe**, navazující na absolvovaný kurz **Vzdělávací program pedagogických dovedností** pořádaném Rektorátem Univerzity Karlovy, lektorky Ing. Karolina Duschinská, Ph.D., Mgr. Radka High, Ph.D.
- duben 2018 11. 4. – 25. 4., absolvování série workshopů **Testování ve vysokoškolské výuce** v rámci projektu MŠMT a EU v operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, v projektu Zvýšení kvality vzdělávání na UK a jeho relevance pro potřeby trhu práce, lektori RNDr. Čestmír Štuka, RNDr. Patrícia Martinková a MUDr. Martin Vejražka (reg. č. CZ.02.2.69/0.0/16_015/0002362)
- 2018 17. 1. – 28. 2., absolvování certifikovaného kurzu celoživotního vzdělávání **Vzdělávací program pedagogických dovedností** pořádaném Rektorátem Univerzity Karlovy, lektorky Ing. Karolina Duschinská, Ph.D., Mgr. Radka High, Ph.D., Mgr. Pavla Sovová, Ph.D. (osvědčení ev. č. CVZ9020180010)

ediční a redakční práce

- 2019 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici (redakční práce)
Alois Jirásek: Staré pověsti české, sv. 101
- 2019 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici (kolace, redakční práce)
Jáchym Topol: Sestra, sv. 100
- 2019 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici (redakční práce, korektury)
Jan Hus: Výbor z drobných českých spisů / České listy, sv. 99
- 2018–2019 **odpovědný redaktor** – redakční úprava knihy v České knižnici (redakční úprava a korektura před dotiskem)
František Hrubín: Básně, sv. 59
- 2018 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici (plná kolace, redakční práce, korektury, spoluautor edičního řešení)
Karel Havlíček: Básně a prózy, sv. 98
- 2018 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici (plná kolace, transkripce německého rukopisu do latinky, spoluautor překladu z němčiny do češtiny a stylistická úprava textu, různocnění, redakční práce, korektury)

Václav Kliment Klicpera: Divadelní hry, sv. 97

- 2018 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici
(plná kolace, redakční práce, korektury)
Josef Kainar: Básně, sv. 96
- 2018 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici
(plná kolace, redakční práce, korektury)
Egon Hostovský: Dům bez pána / Půlnoční pacient, sv. 95
- 2017 **odpovědný redaktor** – redakční příprava dvousvazkové edice České knižnice
(plná kolace, redakční práce, korektury)
Kryštof Harant: Putování, sv. 91-I/II
- 2017 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici
(plná kolace, redakční práce, korektury)
Václav Havel: Hry, sv. 93
- 2017 **odpovědný redaktor** – redakční příprava reedice knihy v České knižnici
(plná kolace, redakční práce, korektury)
Božena Němcová: Babička, sv. 94
- 2017 **redakce** knihy Luisy Es. (vl. jm. Petra Suchá). *Příběh jednoho vztahu... Pokračování*. ISBN 978-80-270-1751-5, s. 138 (stylistická úprava textu, korektury)
- 2017 **vědecký a odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici
(kolace, redakční práce, korektury, spoluautorství komentáře a ediční přípravy)
Jaromír John: Večery na slamníku, sv. 90
- 2016–2017 **redakce** monografie *Jiří Altmann – osobnost a tvorba*. Praha: Altmanns Publishing, 2017, s. 256, ISBN 978-80-270-1417-0.
(redakce, stylistická úprava textu, korektury)
- 2016 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici
(kolace, redakční práce, korektury)
Jiří Kolář: Prometheova játra / Trilogie, sv. 88
- 2016 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici
(kolace, redakční práce, korektury)
Jaroslav Vrchlický: Epické básně, sv. 87
- 2016 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy v České knižnici
(plná kolace, redakční práce, korektury)

Svatopluk Čech: Výlety pana Broučka, sv. 86

- 2016 **odpovědný redaktor** – redakční příprava reedice knihy v České knižnici (plná kolace, redakční práce, korektury)
Život svaté Kateřiny, sv. 89
- 2015 **redakce** knihy Luisa Es. (vl. jm. Petra Suchá). *Příběh jednoho vztahu*. Praha: Powerprint, s r. o., 2015, s. 82, ISBN 978-80-87994-52-8.
- 2014 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy k vydání v České knižnici (plná kolace, redakční práce, korektury)
Sova, Antonín. *Básně*. Brno: Host 2014, 616 s.
- 2013–2014 **odpovědný redaktor** – redakční příprava knihy k vydání v České knižnici (plná kolace, redakční práce, korektury)
Polák, M. Z. *Vznešenost přírody. Cesta do Itálie*. Brno: Host 2014, 580 s.
- 2013–2014 **spolupráce na scénáři** k hranému dokumentu České televize *Karel Sabina a jeho doba*, televizní film, dokumentární, scénář a režie: Ljuba Václavová, kamera: Josef Nekvasil, rok výroby: 2013, premiéra: ČT art 11. 2. 2014 20:20

odborné projekty a granty

- 2015–2016 interní grantový vědecko-výzkumný projekt Národního muzea P15/01IG-HE: Josef Václav Frič – spisovatel, zapisovatel a vepisovatel (navrhovatel a řešitel)
- 2012–2016 grantový projekt PRVOUK 09: Literatura a umění v mezikulturních souvislostech
VVZ Metodika ediční práce (spoluřešitel)
VVZ Brak a popkultura (externí účastník)
- 2012 vnitřní grant FF UK VG031: Ediční příprava neznámých textů Karla Sabiny (navrhovatel a řešitel)
- 2012–2014 grantový projekt NAKI: DF12P01OVV023 – PROVENIO: Metodika výzkumu knižních proveniencí (účastník)
- 2012 grantový projekt GAČR 405/09/H003: Identita české literatury a její mezinárodní kontext (účastník)
- 2010–2011 výzkumný záměr MSM 0021620824 (účastník)
- 2009 specifický výzkum FF UK 2009/224125 (účastník)

výuka ÚČLK FF UK

2018/2019 (ZS)	ABO500808 x03/x04: Základy literární historie I (2 paralelky)
2016/2017 (ZS)	ABO500808 x02/x04: Základy literární historie I (2 paralelky)
2015–2016	vedení diplomové práce Terezy Sudzinové (nedokončila)
2015–2016	vedení bakalářské práce Terezy Vrbové (nedokončila)
2015/2016 (LS)	ABO100641: Základy práce s textem
2015/2016 (ZS)	ABO100350: Základy literární historie I
2014/2015 (LS)	ABO100545: Praktická práce s textem II
2014/2015 (ZS)	ABO100350: Základy literární historie I
2014/2015 (ZS)	ABO100494: Praktická práce s textem
1. 3. 2014	přednáška pro uchazeče o studium české literatury na FF UK
2013/2014 (LS)	ABO500150: Práce s textem pro začátečníky II
2013/2014 (ZS)	ABO500363: Práce s textem pro začátečníky I
2013/2014 (ZS)	ABO100350: Základy literární historie I
2012/2013 (ZS)	ABO100350: Základy literární historie I

konference

19. 12. 2018, Praha	Kruh přátel českého jazyka, Nové edice České knihnice , Ústav českého jazyka a teorie komunikace, FF UK
20. 4. 2018, Praha	Egon Hostovský: Literární dobrodružství českého židovského spisovatele ve 20. století, Filozofická fakulta UK (PROGRES Q12: Literatura a performativita, projekt Kreativita a adaptabilita jako předpoklad úspěchu Evropy v propojeném světě)
29. 11. 2016, Praha	IX. textologické kolokvium Na téma Česká knihnice, Ústav pro českou literaturu AV ČR

název příspěvku: K edičnímu řešení textů 19. století v České knihnici

7. 7. 2015, Praha	Osobnosti česko-francouzské kulturní mediace: kolem Hanuše Jelínka (1878–1944) / Figures de la médiation culturelle entre la France et les pays tchèques: autour de Hanuš Jelínek (1878–1944), conférence organisée par la Bibliothèque du Musée national (Prague) dans le cadre du projet Provenio financé par le
-------------------	--

ministère tchèque de la Culture (projet NAKI) avec la collaboration du centre de recherches Europes-Eurasie (Inalco, Paris)

název příspěvku: **Fričova pařížská léta tučná i hubená** (sb. NM/C 2016, č. 1, s. 45–47)

5. 12. 2014, Praha Utopie/dystopie – podoby a proměny tématu v uměnovědných, historických a filologických oborech (PRVOUK 09 UK: Literatura a umění v mezikulturní komunikaci)

název příspěvku: **Česká společnost: projekty, představy a utopie uprostřed 19. století** (sb. *Utopie/dystopie: Podoby – proměny – hranice*. Praha: FF UK 2015, s. 25–38)

17.–19. 10. 2012, Praha Česko-polská konference „Tělo, smysly, emoce v jazyce a literatuře“

název příspěvku: **Pod vlivem úplňku** (sb. *Tělo, smysly, emoce v literatuře*. Praha: FF UK 2012, s. 69–79)

19.–21. 9. 2012, Bořetice Doktorandská konference grantu GAČR 405/09/H003

název příspěvku: **Rozpaky textologa nad obrozenskou prózou**